

ÜZENET

AZ ERDÉLYI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET GYÜLEKEZETI LAPJA

XXIV. évfolyam 4. szám. 2013. február 15.

Ára 0,80 lej

Némely ember azt hiszi, hogy mindent meg(t)ehet

Az egyik ember könnyedén megtartotta a vallásos böjtöt a hét minden napján. A másik éhen halt ugyanattól a kosztól. (Anthony de Mello)

A nagyböjti időszak a reformátusok számára olyan ünnepnek számít, amellyel gyakran nem tudunk mit kezdeni. A böjtöt inkább spirituálisan, lelki oldalról próbáljuk megközelíteni, mondván: *nem az fertőzi meg az embert, ami a száján bemegy, hanem ami kijön.* A nagy általánosítás mellett gyakran azonban odáig jutunk, hogy már nem is igazán tartjuk fontosnak a böjtöt. Néha már arra sem figyelünk, hogy mi az, ami a szánkából kimegy, és így az egész böjt csupán elméletben jelenik meg a vallási gyakorlataink között.

Abba a hibába esünk mi is, mint az egyszerű szerzetes, aki mindenki másnál jobban akart böjtölni, ezért úgy akarta megfékezni a falánkságát, hogy egy kolbászt vett a kezébe, és úgy böjtölt. Az igazi önmegtartóztatás az, ha a vágyunk tárgya jelen van, és mi mégis nem tudunk mondani. Később úgy vélte, még ez sem bizonyítja eléggé, hogy ő milyen ropant nagy akaraterővel rendelkezik, ezért arra gondolt, hogy akkor tudná igazán megtartóz-

Sandro Botticelli: *Krisztus megkísértése*

tatni magát, ha levágna egy karikát a kolbászból, a nyelve hegyére tenné, de nem nyelné le. A terve azonban nem sikerült, mert amint a nyelvére helyezte a kolbászkarikát, nagyot csuklott, és lenyelte. Emberünk azonban nem esett zavarba, mert így okoskodott magában:

„Na, ez lecsúszott a torkomon, de a következőre már jobban fogok vigyázni.”

Hover Zsolt

(Folytatása a 3. oldalon)

A zsúfolásig megtelt kolozsvári Farkas utcai templomban ünnepélyes keretek között iktatták be február elsején Erdély 46. püspökét, Kató Bélát. Az istentiszteleten ígét hirdetett Bölcskei Gusztáv tiszántúli püspök. Részletes beszámolót lapunk következő számában olvashatnak (Kiss Gábor felvétele)

Hitvallási kiskaté

A református egyház határozatban mondta ki, hogy a 2013-as évet a hitvallás évének nyilvánítja, hiszen idén 450 éves a Heidelbergi Káté. De mit is jelent maga a hitvallás, milyen hitvallásai vannak a keresztyén egyházaknak, és miért fontos megszületniük?

A hitvallás azért tartozik szorosan az egyház életéhez, mert az élő hittől elválaszthatatlan annak megvallása – vélik a vallástörténészek, akik a keresztyén hitvallások prototípusának azt az újszövetségi részt tartják, amelyben Jézus Cézarea Filippinél két kérdést tesz fel a tanítványoknak: „Engem, Embernek Fiát kinek mondanak az emberek?... Ti pedig kinek mondotok engem?” (Mt 16,13.15) A válasz már szinte hitvallás: „Te vagy a Krisztus, az élő Istennek Fia”. Még ennél is rövidebb őshitvallásnak tartják magát a Jézus Krisztus nevet. Ebből ugyanis csak az első a név, a második már mél-

(Folytatása a 6. oldalon)

Barangolások bibliai tájakon

Béth-Semes

Nem könnyű erről a helységről beszélni, hisz itt sok olyan dolog történt, amit nem szívesen hallunk. A történet onnan indul, hogy a filiszteusok megverték Izráel fiait a csatában és a szövetség ládáját is magukkal vitték értékes zsákmányként. Ők ezt óriási sikerként fogták fel, s úgy gondolták, Izráel Istene ezután őket fogja segíteni. Hányszor történik ez ma is meg, hogy az emberek úgy gondolják, ők rendelkeznek Istennel, pedig az igazság épp ennek a fordítottja: Isten rendelkezik velünk.

Letették Dágonnak, egy filiszteus istenségnek a templomába. De itt is nyilvánvaló lesz, hogy Isten nem tűr meg más Istent maga mellett. Aki Őt más istenek, bálványok mellé helyezi, annak számolnia kell a súlyos következményekkel. Ezt a filiszteusoknak is meg kell tapasztalniuk, hisz Dágon kétszer is ledől. Istennek valami finom humora is megmutatkozik ebben, később pedig újabb csapások is jönnek. Ekkor arra az elhatározásra jutnak, hogy lehetőleg minél hamarabb szabaduljanak meg Izráel Istenétől. Különös próbát tesznek. Vesznek két borjas tehenet s azokat fogják be, úgy, hogy a borjaikat bezárják otthon. Minden tehennel foglalkozó gazda tudja, hogy az állat ragaszkodik a kölykéhez és csak úgy jóvóltából nem indul el a borjai nélkül. De ezek a tehenek bógnek, mert fáj nekik, hogy a borjak nem mehetnek velük, de mégis viszik a ládát Izráel országa felé. Valami döbbenetes figyelmeztetés is van ebben: az állat annak ellenére, hogy ösztöne vezérli,

most mégis Isten akaratának engedelmessékedik, s az ember pedig, aki Isten akaratát tudja, annak sokszor nem engedelmessékedik. Így jutott el a láda Béth-Semesbe. Itt már nagyon hiányzott. Az emberek érezték, Isten áldása nincs az életükön, nem mennek jól a dolgok az országban s közelebről városukban.

Épp a búzaaratás ideje volt, s amikor meglátták a ládát, amint azt a filiszteusok szekere és tehenei hozták, megörvendtek. De örömük nem sokáig tartott, mert kiderült, hogy Istennel és az Ő szentségével nem lehet játszani. Sokan, mint kíváncsi gyermekek, betekintettek a ládába és ezért az életükkel fizettek. Ma sokan hangsúlyozzák, hogy Isten jó, kegyelmes és irgalmas. Ez igaz, de nem szabad elfelejteni, hogy Ő szent is, és nem tűri a bűnt. Még a kíváncsiságból elkövetett bűnt sem. Főleg a fiatalokat fenyegeti ez a bűn, hogy kíváncsian betekintenek egy-egy diszkóba, kocsmába, gondolván, hogy ez nem is oly veszélyes. Vagy kipróbálják a cigarettát, a kábítószer, parázna filmeknek a nézését, elvégre ez nem is olyan súlyos dolog. De a lejtőn aztán már nincs megállás, s sokan csak akkor veszik észre gyászos tévedésük, amikor már komoly következményei vannak az „ártatlan” kíváncsiságnak. Isten határozottan kijelentette az Ő akaratát, és ezt nekünk tiszteletben kell tartani. Parancsolataival nem lehet játszani. Aki ezeket nem veszi komolyan, annak az életében Isten ítélete előbb vagy utóbb nyilvánvalóvá lesz.

Amikor az embernek jól megy dolga, akkor mindig fenyegeti az a veszély, hogy felfuvalkodik, elhiszi magát. Ez a bűn épp a hívő embert fenyegeti, ezért kell vigyáznunk rá, hogy meg ne kísértsen minket. Nem véletlenül hangzik el a Pál leveleiben egy ilyen figyelmeztetés: azért, aki azt hiszi, hogy áll, meglássa, hogy el ne essék! A korinthusi gyülekezetben többen gondolták úgy, hogy ők erősen állnak, nekik minden szabad. S mi lett a vége? Olyan bűnök történtek itt keresztyének között, amik még a pogányoknál sem. Az alázat, a mértéktartás, a megelégedettség, a keresztyén ember legszebb jellemvonásai. Vigyázzunk, hogy ne akarjunk többet, mint amennyit az Úr nekünk adni akar, s ez érvényes mind a lelkiek, mind pedig az anyagiak vonatkozásában. Jó lenne, ha minde-

Bibliaolvasó kalauz

Március

1.	P	Ezsd 3,1–7	1Kor 3,1–5
2.	Szo	Ezsd 3,8–13	1Kor 3,6–23
3.	V	Ezsd 4,1–16	1Kor 4,1–13
4.	H	Ezsd 4,17–24	1Kor 4,14–21
5.	K	Ezsd 5	1Kor 5
6.	Sz	Ezsd 6,1–12	1Kor 6,1–8
7.	Cs	Ezsd 6,13–22	1Kor 6,9–20
8.	P	Ezsd 7,1–10	1Kor 7,1–16
9.	Szo	Ezsd 7,11–28	1Kor 7,17–24
10.	V	Ezsd 8,1–23	1Kor 7,25–40
11.	H	Ezsd 8,24–36	1Kor 8
12.	K	Ezsd 9	1Kor 9,1–6
13.	Sze	Ezsd 10,1–9	1Kor 9,7–18
14.	Cs	Ezsd 10,10–44	1Kor 9,19–23
15.	P	Neh 1	1Kor 9,24–27
16.	Szo	Neh 2,1–10	1Kor 10,1–13
17.	V	Neh 2,11–20	1Kor 10,14–22
18.	H	Neh 3	1Kor 10,23–11,1
19.	K	Neh 4,1–8	1Kor 11,2–16
20.	Sz	Neh 4,9–17	1Kor 11,17–22
21.	Cs	Neh 5,1–13	1Kor 11,23–26
22.	P	Neh 5,14–19	1Kor 11,27–34
23.	Szo	Neh 6	1Kor 12,1–11
24.	V	Neh 7	1Kor 12,12–27
25.	H	Neh 8,1–12	1Kor 12,28–31
26.	K	Neh 8,13–18	1Kor 13
27.	Sze	Neh 9,1–15	1Kor 14,1–25
28.	Cs	Neh 9,16–37	1Kor 14,26–40
29.	P	Neh 10	1Kor 15,1–11
30.	Szo	Neh 11	1Kor 15,12–19
31.	V	Neh 12,1–26	1Kor 15,20–34

nért hálásak lennénk Isten iránt, amivel Ő eddigi életünkben megajándékozott.

Az emberekre jellemző, hogy ahhoz igazodnak, amit a többség tesz. A csordaszellem nagy veszély manapság. Izráel népe adott történelmi helyzetben Egyiptomnál keresett menedéket. Itt olyan Béth-Semesről van szó Jeremiás könyvében, ami Egyiptomban van. A Béth-Semes neve azt jelenti: a Nap háza, s nyilvánvaló, hogy Egyiptomban, ahol a Nap istene nagy tiszteletben állt, több ilyen nevű helység is volt. De itt jelképes értelemben van szó erről: a próféta arra akar figyelmeztetni, hogy Izráel fiai a segítségüket egy más istennél keresték, nem az Úrnál. Azt, hogy az Úr mire figyelmezteti őket, számba sem veszik. Jeremiás megjövendöli, hogy Babilon királya Egyiptomot is meg fogja hódítani, el fogja foglalni, s ezért ez a lépés, hogy Izráel fiai Egyiptomban kerestek menedéket, nagy csalódás lesz.

A történet számunkra is örök figyelmeztetés. Ne keressük boldogulásunkat, kérdéseink megoldását másoknál, hanem ott, ahol az igazán megtalálható: az Úrnál, az Ő igéjében. Ha az Isten szavára hallgatunk, akkor soha nem fogjuk ezt megbánni.

Olvasandó igék: 1Sám 6,9.13.19; 2Kir 14,11; Jer 43,13; 1Kor 10–12.

Lőrincz István

Medgyesi magyar kultúrest: Tordai Zádorra emlékeztek

A Magyar Kultúra Napja alkalmából a medgyesi történelmi egyházak és a Szeben megyei EMKE közös rendezvényt szerveztek a református gyülekezet imatermében, ahol több mint száz résztvevő volt jelen. A találkozás célja a művelődés népszerűsítése volt, melynek három kiemelkedő ágazatából a rendezvényre egy-egy meghívott érkezett.

A filozófus Tordai Zádor életútjáról dr. Egyed Péter beszélt. Az erdélyi származású Tordai Zádor – korábbi nevén Albon Zádor – ifjúkora megpróbáltatásokkal volt teletűzdelve. A medgyesi gimnáziumban végezte tanulmányait, majd a kolozsvári Bolyai Tudományegyetemen szerzett filozófia szakos diplomát 1951-ben, utána az egyetem tanáráként dolgozott. 1960-ban Budapestre költözött. 1968.

augusztus 21-én négy magyar értelmiségivel aláírta a korculai nyilatkozatot, amivel a Varsói Szerződés csapatainak csehszlovákiai beavatkozása, a prágai tavasz eltírása ellen tiltakozott. 1977-ben a híres *Jelentés Erdélyből* c. könyvében a rezsimó nemzetiségpolitikáját elemezte. Magyarországról Olaszországba telepedett át, ahol elhalálózásáig élt és alkotott. Tordai Zádor művei – a társadalomról, emberről, közösségről vallott nézetei – különleges hangvételűek, annál is inkább, mivel a marxista ideológia egyeduralkodása idején születtek. Bátor emberi életútja a nagyközön-

Székely Zoltán

(Folytatása a 6. oldalon)

Némely ember azt hiszi, hogy mindent meg(t)ehet

(Folytatás az 1. oldalról)

Nemcsak a böjtöléssel kapcsolatban okoskodunk így gyakran, hanem minden cselekedetünkkel. Némely ember valóban azt hiszi, hogy mindent megtehet, hogy ő már a hitnek olyan magaslatára jutott, ahol már nem kell ügyelnie beszédére, viselkedésére, magatartására. Pedig gyakran hangoztatjuk, mi reformátusok, hogy az igazi böjt az, amikor az ember a cselekedeteivel, beszédével tud böjtölni. Csakhogy az emberi természetünk mindig felfeslik a jó szándékunk mögött is: „Majd legközelebb jobban odafigyelek. Most feszült vagyok, túlterhelt, ezért bántottam meg a másikat, de majd ha a körülmények lecsillapodnak, akkor már kedvesebb leszek.”

Az író gróf

105 éve született, 15 éve hunyt el
Wass Albert

Íróként, költőként már 1998-ban bekövetkezett halála előtt ismert volt, Wass Albert azonban mégis ezt követően vált a magyar nyelvterületen, főként Erdélyben az egyik legolvasottabb író. Az irodalom ellentmondásos személye, a hivatalos irodalomtörténet mintha tudomást sem venne róla. Ezzel párhuzamosan azonban mások a legnagyobbak között emlegetik.

A Wass család egyike Erdély legrégebbi nemesi családjainak. Wass Albert felmenői között mind apai, mind anyai ágról olyan nemeseket találunk, mint a hadadi báró Wesselényiek, a bethleni Bethlen grófok, a Bánffy grófok vagy a széki gróf Telekiek.

A Kolozsvár melletti Válaszúton született 1908. január 8-án. Középiskolai tanulmányait Kolozsvárott a Farkas utcai Református Kollégiumban végezte. Érettségi után Debrecenben, Németországban majd a párizsi Sorbonne-on tanult, több diplomát szerzett, majd hazatért Erdélybe. Megnősült, hat gyermeke született, egyik azonban korán meghalt. Közülük Wass Huba jelentős karriert futott be az amerikai hadseregben. Dandártábornoki rangot ért el, és részt vett egyebek között az 1991-es (kuvaiti) Sivatagi vihar hadművelet harcászati terveinek kidolgozásában.

A második bécsi döntés (1940) nyomán Erdély északi része visszakerült Magyarországhoz. A következő év elején Wass Albertet a magyar Mezőgazdasági Minisztérium erdész-felügyelőnek nevezte ki Désre. Két hónappal később pedig a kolozsvári *Ellenzék* című lap irodalmi szerkesztője, majd főszerkesztője lett. Közben az Erdélyi Református Egyházkerület főgondnoki tisztségét is betöltötte.

Tartalékos tiszthelyettesként 1942-ben katonai kiképzésen vett részt. A következő évben a lap főszerkesztőjét behívták a hadseregbe, ahol különböző beosztásokat látott el. Munkabírása,

Aztán lecsúszik a torkunkon a következő falat kolbászkarika, megint türelmetlenek leszünk egymással szemben, újból odamondunk a másiknak, mert mindig tiszta vizet kell önteni a pohárba. A böjtölésünk akkor válhat teljessé, ha nem a kolbászra, azaz nem magára a böjtölésre figyelünk, hanem Istenre. Kicsit többet imádkozunk, kicsit többet töprengünk el azon, hogy Isten vajon miképpen látja a mi életünket, és valamivel több időt szentelünk az igeolvasásra, hiszen Isten beszéde mindenkor megtisztítja a szívünket.

Talán ha ezt meg tudnánk tenni, akkor nem csúszna le a torkunkon az a bizonyos kolbászkarika, sőt akkor rájövünk, hogy ahhoz, hogy magunkat meg tudjuk tartóztatni, nem kolbászra, hanem Istenre van igazán szükségünk.

fegyelmezettsége és taktikai érzéke miatt több kitüntetésben is részesült. A világháború utolsó szakaszát katonatisztként élte át. Nem várta meg Észak-Erdély újbóli román elfoglalását, 1945 húsvétján elhagyta Erdélyt.

1951-ig Németországban élt, onnan négy fiával az Amerikai Egyesült Államokba települt át, ahol nyugdíjaztatásáig a Floridai Egyetemen dolgozott. Feleségét tüdőbaja miatt nem engedték beutazni az Államokba, ő Endre fiával Németországban maradt, később el is váltak.

A román Néptörvényszék 1946 tavaszán Wass Albertet háborús bűnökért távollétében halálra ítélte. Azzal vádolták, hogy 1940-ben az Észak-Erdélybe bevonuló magyar csapatoknak parancsba adta, hogy néhány embert kivégezzenek. A

román hatóságok többször is kérték kiadatását, 1979-ben az USA Igazságügyi Minisztériuma többszöri átvizsgálás után elutasította a kérelmet. Ez történt akkor is, amikor a Wiesenthal Alapítvány tett feljelentést ellene, mivel azok között az emberek között, akiknek kivégzésére állítólag parancsot adott, két zsidó is volt. Az USA az ügy átvizsgálása után ejtette a vádat, amelyeket senki sem tudott bizonyítani, még a román hatóságok sem. Ennek ellenére a román állam ma is háborús bűnösnek tekint a 20. század egyik legnagyobb magyar írójára.

Amerikában a floridai Astorban telepedett le, megalapította az Amerikai Magyar Szépíves Céhet. A kiadón keresztül jelentette meg verseit, regényeit angol és magyar nyelven. Közben számos előadást tartott, politikai kapcsolatai révén folyamatosan látta el az egyetemeiket a magyarságról szóló dokumentumokkal. Ezért a kommunista román állam tovább üldözte. Ceaușescu ügynökei számos alkalommal kíséreltek meg ellene merényletet. Volt olyan eset, hogy Wass Albertnek egy „véletlen” autóbalesetben a lába sérült meg, volt, amikor szálláshelyére bombát helyeztek el. A Szekuritáté embereire még az FBI is figyelte, olyannyira, hogy ők figyelmeztették az író, az életére törnek. Wass Albert egy 1986 januárjában keltezt levelében a következőképpen

Oláh Gábor

Kiáltok a mélységből

Kegyelmes Isten, oh szánj meg engem,
Irgalmadat én szívvel esengem,
Új gyermek-szívvel mocsoktalan.
Oh szánj meg, Uram!

Sötét bajoknak árvize rám dőlt,
Három halál is vont reám tört.
Ha te még szólnál, nagy szólaló:
Irgalmazna a szó.

Százszor nagy voltod én megtagadtam,
Százszor szent orcád visszasírtam.
Nem tudlak, látlak, mégis hiszem:
Te vagy az én hitem.

Valahol rémlik világnagy orcád,
Én szívemen át jutok tehozzád.
Oh lásd meg a szívem, téged keres,
Légy könyörületes!

Szerelmed palástja takarjon lágyan,
Fűrössz irgalmad szent patakjában;
Az ó-embert én levetkezem,
az újat: hiszem.

számol be egy ellene tervezett gyilkossági kísérletről. „Egy rendszám nélküli teherkocsi elütött kora este a közeli szupermarket előtt, ahogy a boltból kijövet igyekeztem vissza a kocsimhoz. A teherkocsit két nappal később meglelték egy Fort Lauderdale-i javítóműhelyben, ahol a jobb oldali sárhányóját javították, pontosan azt a helyet, ahol a térdemet érte a sárhányó ütése. A teherkocsin diplomáciai rendszám volt: a román követséghez tartozott...” A 80-as évek végén az író floridai nyaralójának kertjében dolgozott, amikor ismét merényletet kíséreltek meg ellene, megpróbálták lelőni, de a golyó célt tévesztett. A két merénylőt elkapták, de diplomáciai mentességük révén csupán kiutasították őket az országból. Halálának (1998. február 17.) körülményei sem egyértelműek: állítólag vadászpuskájával lett öngyilkos, ám a puska olyan méretű volt, amelyet egy kilencvenéves ember aligha bírt el. Végso kívánsága teljesült azzal, hogy hamvai Erdélyben, a marosvécsi kastély kertjében, Kemény János mellett nyugszanak.

Irodalmi munkásságának kritikai feldolgozása ma is folyik. Népszerűsége az 1990-es évek végétől meredeken ívelt fel. 2005-ben *A Nagy Könyv* című magyarországi felmérésben az egyik legkedveltebb magyar írónak bizonyult: *A funtineli boszorkány* című művét az olvasók a legnépszerűbb 12 magyar regény közé választották, az 50 legnépszerűbb magyar regény között pedig további két műve is szerepel (*Adjátok vissza a hegyeimet!* és *Kard és kasza*). További ismertebb regényei: *Csaba, Elvész a nyom, A kastély árnyékában, Mire a fák megnőnek, Tizenhárom almafa, Elvásik a veres csillag, Jönnek, Ember az országút szélén.*

Somogyi Botond

Szentírás, hitvallás, prédikáció

A reformáció egyik alaptétele ez volt: „sola Scriptura” – azaz egyedül a Szentírás által. Még mielőtt bárki is szemünkre vethné, hogy a Szentírásal egyenrangúnak tartjuk hitvallásainkat, és megtagadjuk a reformáció fentebb említett alapelvét, szükséges tisztáznunk a Szentírás és a hitvallások viszonyát. E viszonyt legegyszerűbben a következő hasonlattal lehet szemléltetni: a hitvallás úgy viszonyul a Szentíráshoz, ahogyan a térkép az országhoz. Ha tovább fokozzuk az előbbi hasonlatot, ezt mondhatjuk: a hitvallás tulajdonképpen a Szentírás térképe. Ahogyan egy ország térképén láthatóvá válnak a fő- és a mellékútvonalak, valamint kiábrázolódnak az egyes tájegységek közötti kapcsolat, ugyanúgy a hitvallás is fölmutatja a teljes Szentírásos végigvonuló motívumokat, azokat rendszerezi, és föltárja a közöttük lévő összefüggéseket.

Ahogy azonban a térképek készítésénél is különféle szempontok érvényesülnek, és így vannak földrajzi, vízrajzi, gazdasági, népességrajzi meg egyéb térképek, ugyanúgy a hitvallásokat is különféle szempontok figyelembevételével lehet megszerkeszteni. Ezzel magyarázható például a Heidelbergi Káté és a II. Helvét Hitvallás, vagy a skót, belga, ír hitvallások, vagy éppenséggel a Debrecen–Egervölgyi Hitvallás közötti különbség: mindenik hitvallás ugyanannak a Szentírásnak a könnyebb érthetőségét akarja elősegíteni, azonban mindenik hitvallás más kontextusban keletkezett, más hangsúllyal vetődtek fel azok a kérdések, amelyekre az örök Ige alapján keresték a választ.

Csiha Kálmán *Szentírás, hitvallás, prédikáció* című írásában más szempontokat figyelembe véve, a gyümölcsfa példájával szemlélteti a Szentírás, a hitvallás és az igehirdetés közötti viszonyt:

A gyökér, a törzs és a lombkorona viszonya a Szentírásban adott Ige, a Szentírás titkait összefoglaló hitvallás és a prédikáció viszonya is.

Isten Igéjének élő üzenete a Szentírásba van belezárva. A Szentírás hordozza azt a titokzatos erőt, amelynek forrásai szabad szemmel nem láthatóak, de amely ott van a kipusztíthatatlan Igében, amely mindig újra kihajt, akkor is, ha külső erők meg akarják semmisíteni az Egyház gyümölcsfáját. A Szentírás a mennyei energiákat hordozó gyökér, amely a Szentlélek titokzatos munkája által elpusztíthatatlan erőket rejt magában, minden pusztító akarat ellenére újra kihajt, törzset, hitvallást, és termő lombkoronát, igehirdetést hoz létre.

A hitvallás tehát olyan a Szentírás számára, mint amilyen a fatörzs az életenergiát és tápanyagokat összegyűjtő gyökérzet számára.

A két hasonlat félreérthetetlenül rámutat a hitvallások két alapvető funkciójára. Az első hasonlat alapján elmondhatjuk, hogy a hitvallás egyik alapvető funkciója a Szentírásban való tájékozódás megkönnyítése. A második hasonlat alapján maga a szerző mutat rá a hitvallás szerepére:

A konfesszió szerepe tehát a környezet támadási vagy megrontási kísérletei ellen való védelem, azáltal, hogy biztosítja a gyökereknek, a Szentírás életadó nedveinek szabályozott és zavartalan áramlását a lombkorona, az igehirdetés és a gyümölcs-termés, az egész egyházi munka számára. [...] A konfesszió összefoglalja a Szentírás tanítását, és biztosítja annak sérthetlenségét.

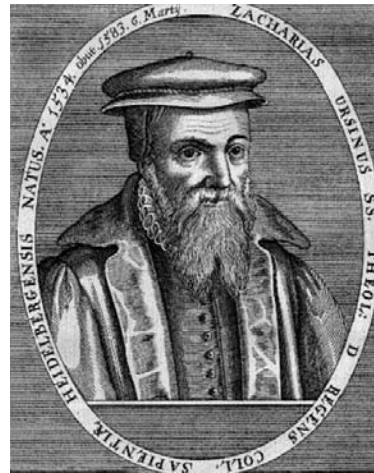
Ugyanakkor azonban azt is világosan kell látnunk, hogy a hitvallás nem azonos magával az Igével, sem pedig az igehirdetéssel, és nem is helyettesítheti azt. Az Igének, a hitvallásnak és az igehirdetésnek egyaránt jól meghatározott és körülhatárolt helye és szerepe van az Egyház életében. A hitvallás egyfelől segítséget jelenthet az

Ige jobb megértése érdekében, másfelől pedig az Ige gyülekezeti alkalmazásában is hasznunkra lehet. A hitvallás ugyanis „a Szentírás első és legjobb kommentárja”.

Hitvallásaink tanulmányozása „az igehirdetést nemcsak helyes írásmagyarázatra segíti az egészséges szempontokkal, hanem gyakran éppen a hitvallás veti fel a textusban levő kérdéseket személyesebb formában, és gyülekezeti vonatkozásban is”. Hasonló módon fogalmaz László Dezső is, amikor arra figyelmeztet, hogy a hitvallásokra nem figyelő igehirdetést két veszély fenyegeti:

„könnyen elvesz a Szentírás általánosságában, és letér az Ige útjáról”. Hitvallásaink ugyanis nem ódivatú és túlhaladott egyházi szövegek, hanem a kijelentett Ige hűséges tartalmi összefoglalásai, amelyek kiállták az idő próbáját, és méltán tekinthetünk rájuk úgy, mint a kegyesség gyakorlása és igehirdetésünk hatékonysága érdekében rendelt „külső gyámolító eszközre”. Hitvallásaink beható ismerete tehát nemcsak a tévelygéstől őriz meg, hanem arra nézve is segítséget nyújt, hogy a prédikáció igeszerű és gyülekezetszerű, azaz valóban igehirdetés legyen.

Papp György

Ursinus Zakarias,
a Heidelbergi Káté atyja

Színes albumban Erdély református templomai

Amikor egymás mellé rakosgattam a könyvespolcon, alig hittem a szememnek: legalább olyan terjedelmes, mint Orbán Balázs *Székelyföld leírása*. De nem csak ez a hasonlóság a két „nagy mű” között.

Magyar Hunor öt év alatt legalább akkora utat tett meg, mint másfél évszázaddal ezelőtt a nagy székely vándor. Ő is Székelyudvarhelyről indult el, bejárta a történelmi Erdélyt, azaz a Székelyföldet és a vármegyéket, a Mezőséget és Kalotaszegét, s tizenöt kötetben asztalunkra tette Erdély református templomainak gyűjteményét.

Nézegetem a tizenöt kötetben az erdélyi tizenöt református egyházmegye összes templomának tárházát, mégis hihetetlennek látszik az egész. Ha azt írom, hiánypótló, egyszerűen sablonos megállapításnak tűnik. Ha azt mondom, monumentális, talán ledorongolnak, honnan veszem én a bátorságot ilyen nagy szavak használatához. Ha azt állítom, mindmáig egyetlen és legteljesebb templomleltára az erdélyi református egyháznak, sokan kételkedve fogadják, habár bizonyítékképpen igazolható: Marosillyétől Besztercéig, Bánffyhunyadiától Brassóig benne van minden ma még álló magyar református templom.

Mintegy hétszáz erdélyi református templom színes felvétele található a tizenöt füzetben, mindegyik egyházmegye külön-külön. Árpád-kori templomok Dél-Erdélyben, egyháztág nélkül maradt jeltemplomok a Mezőségen, nagyvárosi

Az erdőszentgyörgyi templom (Magyar Hunor légi felvétele)

tömbház negyedekbe beszorult, nem igazán szép, de funkcionálisan átalakított templomépületek, s mindezek időben egy ezredévet fognak át, térben pedig a történelmi Erdély valamennyi régióját.

Magyar Hunor, a Székelyudvarhelyen élő fiatal fotós, külső és belső indítástól vezetve elindult, mint egykor Orbán Balázs, Erdélyt bejárva,

megörökíteni a 21. század kezdetén (még) álló református templomokat. Az első két egyházmegye fotóalbuma a székelyudvarhelyi volt, és a küküllői, benne Erdőszentgyörgy. Ez az első két füzet akár kísérletnek is tekinthető, hiszen az azokat követőkben már légi fotók, külső-belső felvételek és írott szövegek teszik nagyon gazdaggá és tartalmassá ezeket az „értékőrző köteteket”. Ez a szerény fiatalember körülbelül egy évtizeddel ezelőtt így fogalmazta meg: „*Álmod az, hogy egyházmegyénként egy-egy kötetben, egy-egy oldalon, rövid szövegismertetővel, képanyaggal bemutassam a két egyházkerület valamennyi református templomát, kezdve a már nem használt romos épületektől, az épülőfélben levőkig*”. Az álom valóra vált, ha az egyszerű házakhoz hozzáépítéssel létrejött tornyos épületet is templomként nézzük, akkor közel 750 erdélyi magyar református templom igazolja múltunk és történelmünk gazdag létét.

Egykori esperesként mindegyik Maros megyei templomban szolgáltam, álltam előtte vagy benne gyönyörködve, de a légi felvételek számomra, „jó ismerős” számára is egy egészen más képet adnak vissza templomainkról; azt hiszem, pirkadatkor az Úristen is ilyennek látja azokat a mennyből. Nagyon szép ajándék volt ez Magyar Hunor részéről az erdélyi református egyháznak. Köszönjük!

Ötvös József

Böjti hagyományok

Idén viszonylag korán, február 13-án kezdődik a húsvétot megelőző nagyböjti időszak. Ennek oka, hogy a 2013-as esztendőben március 31-én ünnepeljük Krisztus feltámadását, vagyis a tavaszi napjegylenlőséget követő első holdtölte utáni első vasárnapon. A böjti időszak hat hete a január 6-án, vízkereszttel kezdődő farsangot váltja, a farsang pedig február 13-án, hamvazószerdán zárul.

A hamvazószerdától húsvétvasárnapig tartó időszak a keresztyén egyházakban a húsvéti előkészület ideje. A 40 napos böjt a 7. századtól vált szokássá, 1091-ben II. Orbán pápa iktatta törvénybe. A hamvazószerda, böjtfogószerda, szárazszerda, aszalószerda elnevezés egyrészt a naphoz kötődő hamvazás katolikus egyházi és laikus szokására utal, másrészt jelzi a böjt kezdetét. Ilyenkor a mise után az előző évi virágvasárnapon szentelt barka hamuját a pap megszentelte és keresztet rajzolt a hívek homlokára.

Az egyházi évben hamvazószerdától húsvétvasárnapig terjedő, Jézus negyven napi böjtölésének, majd kín szenvedésének emlékeztetere szentelt negyvennapos periódust, vagyis a nagyböjti időszakot egyházi előírások, laikus vallásos megnyilvánulások, étkezési szokások szőtték át, ugyanakkor szórakozási és mulatozási tilalom volt érvényben: lakodalmasokat ebben a periódusban egyáltalán nem tartottak. Kivételt képeztek a tilalmak alól a gyermekek és ifjak játéka, a táncok közül pedig az archaikus eredetű böjti leányjáték, az úgynevezett karikázó.

A nagyböjthöz kötődő számos hagyomány közül máig is ismertek az étkezési tilalmak. Az egykor igen szigorú előírásokat a protestáns egyházak hívei, így a reformátusok is inkább csak nagypénteken követik: a testi böjtöt a megfelelő lelki felkészülés váltotta fel. A hívő katolikusok közül sokan napjainkig szigorúan böjtölnek testben is. Az viszont ma már katolikus vidékeken sem szokás, hogy böjti napokon kizárólag kenyeret, sőt és száraz növényi eledeleket ennének napjában mindössze egyszer. „Nálunk is akadtak még a múlt század végén is faluk, illetőleg paraszti közösségek, amelyek a halat nem számítva, csak növényi eredetű táplálékot vettek magukhoz. Még tejneművel sem éltek. Nem zsírral, hanem olajjal főztek. Annyira mentek, hogy a böjtös eledelek számára több helyen, még nem is régen, külön edényeket használtak. Ókeresztény regula szerint a húsfélék mellett lacticinium, keleti, görög katolikus szóhasználat szerint fehér eledel (tej, túró, vaj, sajt, tojás) sem kerülhetett ilyenkor a hívek asztalára” – írja Bálint Sándor néprajzkutató *Karácsony, húsvét, pünkösöd* című kötetében, 19. századi szokásokra utalva. Szintén Bálint Sándor tudósít egy jellegzetes böjtölési formáról, az úgynevezett negyvenelésről: aki betartotta a középkorias penitenciát, egész nagyböjt alatt csak naponta egyszer ehetett, naplemente után.

Szeged és Kalocsa környéki katolikus szokás volt, hogy nagyböjt péntekjein, de nagypénteken mindenképp, összesen 3, esetleg 7 szem búzát fogyasztottak.

A latinul quadragesima elnevezésű negyven böjti nap általános szokás szerint nem a hamvazószerdától húsvétig terjedő összes napot jelentette: kivételt képezett a hat vasárnap, mivel minden vasárnap Krisztus feltámadása

Erdély-szerte egyre nagyobb divatja van a farsangbúcsúztatóknak

emlékünnepeinek számít. Sok helyen kivételt jelenthetett az úgynevezett kövércsütörtök, zabálócsütörtök, torkoscsütörtök, tobzódócsütörtök, vagy torkoscsütörtök: ilyenkor a farsangról megmaradt, egyáltalán nem böjtinek számító eledeleket még el lehetett fogyasztani. A nagyböjt negyvenes száma így jön ki: hamvazószerda és nagyböjt első vasárnapja közötti, úgynevezett csonkahét négy napja, illetve a

további hat hét hat hétköznapja, azaz 4 + 36. A böjt természetesen régen sem kizárólag az étkezési tiltások betartását követelte meg a hívőktől: ilyenkor rendszerint tartózkodtak a házaselettől, a dohányzástól is megtartóztatták magukat. Voltak, akik nem nyiratkoztak, nem borotválkoztak.

Nagyböjt utolsó hete virágvasárnapkal kezdődik, majd Jézus Jeruzsálembé való bevonulásának emléknapját a nagyhét követi. A nagycsütörtöktől húsvétig terjedő időszak különösen gazdag volt szokásokban. Mára ezekből jobbra csak a húsvét előtti nagytakarítás maradt meg, faluhelyen esetleg még lemeszelik a fák törzsét is. Talán kevésbé közzismert, hogy hajdanán – amikor még nem központi fűtés melegítette a lakást – évente csak egyszer szítottak új tüzet, azt is nagyszombaton.

Böjtös ételnek számítottak, illetve számítanak a nyers és aszalt gyümölcsök, főtt tészták, főzelékfélék. Egykor gyakori eledel volt ilyenkor a korpából készült savanyú leves is. Böjtölni, illetve böjtöt fogadni viszont nem csak nagyböjtben vagy más egyházi előírás által is böjtösnek számító időszakban lehetett. Egyéni és kollektív böjtöt is ismer a szakirodalom, jó és ártó szándékú egyaránt. Fogadott, vagyis nem előírászerű böjtnapot tarthatott egy egész falu közössége is, azért, hogy valamilyen nagy kár – tűzvész, jégverés, döghalál, marhavész, pestis vagy tömeges szerencsétlenség – meg ne ismétlődjön. Protestáns példa a széki augusztus 24: Bertalan napján azért böjtöltek és tartottak háromszor istentiszteletet a mai Kolozs megyéhez tartozó településen, hogy a tatárjárás szörnyűsége meg ne ismétlődjék.

Dénes Ida

A böjtölésről

Medgyesi Pál (1604–1663)
böjtöléssel kapcsolatos gondolatai

Az istenes böjt is jeles segéd a könyörgésre, gyakran is dicsértetik minékünk az Írásban. Az böjt vagy köz- vagy magánvaló.

Mindkét féle az ebédlestől, avagy vacsorálástól, vagy mind a kettőtől, és minden kényességektől, egy vagy több nap alatt, szabad akarattól való megtartozás, amennyire testeink elszenvedhetik, hogy az imádkozásra, és az megtérésnek sanyarú gyakorlására alkalmatosbakká tétessünk.

NB.: *De az böjt nem az rendszeri, hanem a rendkívüli könyörgésre készítés és segéd.*

Az böjtben, mikor annak ideje vagyon, háromra kell számot tartani:

1. *Idejére*, mely háromféle:

a) mikor valamely nagy keserves inségben vagyunk (1Krn 20,5);

b) mikor valamely nagy rettenetes bűnről akarunk rendkívül való poenitentiát tartani (Jóel 2,12–13 stb.);

c) mikor valamely nagy nevezetes kegyelmet kívánunk és nyerünk.

2. *Végeire*, melyek:

a) magunknak elkészítése a könyörgésre, hogy annyival is serénybek és buzgóbbak lehessünk (ApCsel 13,2);

b) hogy segédje, biznysága legyen a bűnért való szomorúságunknak, s magunk megálázásának Isten előtt.

3. *Amely okok alatt kell lenni*, melyek

a) hogy böjtölésünk ne legyen babonás, mert az magában nem része az isteni tiszteltnek, *az Isten országa nem étel és ital* (Zsolt 35,13; Róm 14,17);

b) hogy legyen érdem felől való vélekedés nélkül, mert *vagy eszünk vagy nem eszünk, azzal Istennél sem kedvesbek, sem kedvetlenbek nem leszünk*; (1Kor 8,8)

c) hogy a bűntől is böjtöljünk, egyébként böjtölésünk farizeusi böjt, s nem léssen tekéntetes. Ézs 58,5–6; Jer 14,12).

Hitvallási kiskaté

(Folytatás az 1. oldalról)

tóságjelző. Aki Jézust az Ószövetség Messiásának nevezte, az már hitvallást is tett róla.

Credo vagy káté?

A hitvallás a lexikonok szerint rövid, vélsős összefoglalása azon tanoknak, amelyek a hit lényegét alkotják, és a hívőknek szabályul szolgálnak. Noha az Ószövetségben olvasható hitvallásokat nem nevezték a keresztyén szóhasználat szerinti hitvallásnak, tartalmilag sokan ennek tekintik a zsidóság mindmáig mindennapos imádságát, a Sema Jisraelt, illetve az 5Móz 26,5-ben így kezdődő részt is: „Veszendő arámi volt az atyám, aki aláment Egyiptomba”, továbbá számos zsolttárszöveget is.

Hogy pontosan ima vagy hosszabb szöveg minősül hitvallásnak, ebben egyrészt a hitvallások szűkebb és tágabb értelmezése segíthet eligazodni, másrészt a római katolikus, valamint ortodox és a protestáns egyházak értelmezései között lehet észrevenni bizonyos különbségeket. Az előbbieket általában a credo (ima) formában közösen elmondható egyetemes hitvallásokat nevezik meg így (Apostoli Hitvallás Niceai Hitvallás), míg a protestáns felekezetek saját, hosszabb szövegezésű hitvallásaikat, hitvallási irataikat (így a Heidelbergi Kátét vagy Luther Márton Kis, illetve Nagy Kátéját).

Konfessziók születése

De miért is volt szükség hitvallásokra, azon túl, hogy az élő hittel jár annak kifejezése, akár a szerelmi vallomás? Az ősegyházi konfessziók elsődleges funkciója az igehirdetés és tanítás volt. Amikor Pál az evangélium üzenetét idézi fel a korinthusiak számára (1Kor 15,3.4), egy hitvallást mond el: „Krisztus meghalt... eltemettetett... feltámadott.” Emellett a gyülekezet istentiszteleti életéhez – a kereszteléshez, az úrvacsorához – is kapcsolódtak hitvallások. Ezzel a hívőket emlékeztették arra, hogy a hit nem magánügy, noha személyes. Így például az Apostoli Hitvallás őse az ún. Symbolum Romanum, egy római keresztelési hitvallás volt, amely kérdés-felelet formában hangzott el.

Medgyesi magyar kultúrest: Tordai Zádorra emlékeztek

(Folytatás a 2. oldalról)

ség előtt nem ismert. Azt az erdélyi kálvinista józanságot képviselte, amely mögött hosszú történelmi tapasztalat halmozódott fel. Tordai Zádor morálfilozófust a magyar egzisztencializmus alapítójaként tartják számon.

A kultúrest további részében **Dénes Eszter** fuvolakonzertjét hallgatta meg a közönség. A Sepsiszentgyörgyön működő Zeneiskola növendékeként francia zeneműveket játszott, mely zenével a francia műveltségre jellemző lágyaságot, romantikus jelleget tette ismertté. Dénes Eszter fiatal kora ellenére országos szintű elismerésekben is részesült már.

A hitvallások létrejöttét a tévtanítások is motiválták, az őegyházban a negyedik századtól kezdve egyetemes zsinatokon határozták meg ezek tartalmát. A protestáns hitvallások pedig szintén valami ellenében: a katolicizmus számukra elfogadhatatlan tanításai ellen születtek. Ezek a világi hatalom előtt is bemutatták és összefoglalták a hit csapásirányát.

A Bibliához képest

A reformátusok II. Helvét Hitvallása a bevezetésében azt is kifejezi, hogy kész a jobbra taníttatásra is, amennyiben az „Isten Igéjéből” következik. Tehát a református hitvallások a Bibliát tartották elsődleges normának, a hitvallás csak a Szentírást követhette.

Nemcsak a hitvallás nyújt kulcsot a Bibliához, hanem a hitvallásnak is szüksége van értelmezésre. A legismertebbek között van például Luther Kis Kátéja, vagy a Heidelbergi Káté, amelyek az Apostoli Hitvallást értelmezik.

Ahány egyház, annyi hitvallás

A hitvallásokat lehet egyetemes, nemzeti, illetve felekezeti jellegük szerint csoportosítani. Egyetemes hitvallásoknak azokat nevezzük, amelyeket a keresztyénség egész családja elfogad és vall. Ilyenek a 4. században elfogadott Niceai Hitvallás, a 431-es Efézusi és a 451-es Kalkedóni Hitvallás. Az Apostoli Hitvallás is ide tartozhat, noha a keleti egyház ezt nem vallja a magáénak, tartalma ellen azonban nincs kifogása. (Az Apostoli Hitvallás a nyugati, latin egyházban alakult ki, míg a Niceai Hitvallás végleges formáját a 381-es konstantinápolyi zsinaton nyerte el, és ez Kelet és Nyugat közös hitvallása lett. A közös váz maga a Szentháromság hitének megvallása volt, innen magyarázható a hasonlóság a két szöveg között.)

A felekezeti konfessziókról fontos tudni, hogy egy része keletkezésekor, a 16. században nemzeti hitvallás is volt: többek között a Skót, vagy a Belga Hitvallás. Más részüket azonban – így például a Heidelbergi Káté – lokális jellegén túllépve több nemzeti egyház által elfogadott hitvallás lett.

A hitvallásokat formai szempontok alapján is meg lehet különböztetni. A Heidelbergi Káténál ismert kérdés-felelet az egyik halmaz, de létezik fejezetekre vagy alcímekre beosztott

forma is (például az Ágostai Hitvallás, vagy a II. Helvét Hitvallás).

A legnagyobb különbség a liturgiai használat terén nyilvánul meg. Míg a rövid, imaszzerű Credónak nevezett formát – így az Apostoli Hitvallást vagy a Niceai Hitvallást – az istentisztelet részeként is mondhatják, addig a dogma vagy tanítás jellegű hitvallások (mint az Ágostai Hitvallás, vagy a II. Helvét Hitvallás) erre nem alkalmasak. „Ez utóbbinál látható leginkább az eltávolodás a hitvallás szóbeli jellegétől. Amire hajdan a hitvallók talán az életüket tették fel, az sok esetben már csak alig ismert muzeális örökség az utódok számára” – állítja Szűcs Ferenc budapesti teológiai tanár.

Legismertebb keresztyén hitvallások

1. A Niceai Hitvallás (vagy Niceai–Konstantinápolyi Hitvallás)

Az egyik legősibb és legismertebb keresztyén hitvallás, amelyet szinte minden keresztyén felekezet és közösség tisztel. A negyedik században fogadták el. A római katolikus és ortodox liturgiában legtöbbször ez a hitvallás hangzik el.

2. Az Apostoli Hitvallás

Elsősorban a nyugati keresztyénségben ismert. A magyar protestáns egyházak istentiszteletein, a sákramentumok kiszolgáltatása alkalmával leginkább ezt a hitvallást mondják el. A hitvallás jelenlegi szövege Nyugat-Európában, a VI–VIII. században véglegesedett.

3. Az Ágostai Hitvallás

Az evangélikus egyház egyik legfontosabb hitvallási irata, a legfontosabb lutheri hitelvek összefoglalása. Az „ágostai” elnevezés Augsburg város latin nevének (Augusta) egykori magyaros változatára utal, itt olvasták fel 1530. június 25-én. Az Ágostai Hitvallás 28 cikkben két részből áll. Az első rész 21 cikke a legfőbb keresztyén hittételeket tárgyalja. A második rész 7 cikkből áll, ezek felsorolják a katolikus egyház gyakorlatában jelenlevő, a Szentírással ellenkező téves tanokat.

4. A Heidelbergi Káté

A református egyház alapvető hittételeit tartalmazza. Szerzői Zacharias Ursinus és Caspar Olevianus, református hittudósok, akiket III. Frigyes pfalzi választófejedelem azzal bízott meg, hogy a Biblia alapján írjanak olyan népkönyvet, amelyből minden református hívő igazán megismerheti a keresztyén vallást. A káté rövid idővel 1563-as kiadása után magyar nyelvterületen is ismerté vált. A szatmárnémeti nemzeti zsinat 1646-ban kánonilag kimondta, hogy a Heidelbergi Káté „mindenütt megtartassék és taníttassék”. Magyar nyelven először 1577-ben jelent meg Pápan, Huszár Dávid nyomdájában.

5. A II. Helvét Hitvallás

A Heidelbergi Kátével együtt a Magyar Református Egyház minden gyülekezetében elfogadott hitvallási irat, amely a Szentírás alapján álló református keresztyén hitnek szabatos, pontos kifejezése. Bullinger Henrik lelkész írta 1562-ben, és mint a svájci protestáns városok és kantonok közös hitvallását tette közzé 1566-ban. A magyar református lelképíztörök az 1567. évi debreceni zsinaton sajátjukként elfogadták. Magyar nyelvű, Szenczi Csene Péter által készített fordítása 1616-ban jelent meg.

reformatus.hu

Az elhallgatás nagy úr

Beszélgetés Jászó Anna nyelvessel Wass Albertről

Adamikné dr. Jászó Anna nyelvész a mérvadó írók hallgatásáról, a hivatalos kritika által futtatott könyvekről, az izlésterrorról.

– *Miért tartja fontosnak Wass Albert munkásságával foglalkozni?*

– Az egyik legnagyobb magyar regényírónak tartom, meg is tudom magyarázni, miért. Olvasótáborra ösztönösen lelkesedik érte, mert az emberek érzik, hogy a mindenkit foglalkoztató sorskérdésekről ír, a 20. század nagy – olykor a szőnyeg alá söpört – kérdéseiről: mi volt a két nagy háború célja, mi volt a nagy társadalmi átrendeződés oka, történelmi múltunk hogyan készítette elő a márt és a jövőt, mi lesz a magyarság, Európa és egyáltalán az egész emberiség jövője, miért veszítettük el Erdélyt?

– *Kis híján találkozott is Wass Alberttel...*

– A kilencvenes években többször voltam Amerikában, s 1998 májusában Orlando-ban szerepeltem egy konferencián. Wass Albert lakhelye, Astor a közelben volt, időpontot kértem tőle. Meg volt beszélve a találkozóra május 3-ára, de időközben meghalt. Voltam ugyan a házában, találkoztam özvegyével, láttam a fészerajtón a me-

rénylők golyóinak nyomait, kaptam a könyveiből, de vele beszélni már nem tudtam. Az emigráns lét keserűségét viszont mélyen átéreztem. Annak ellenére, hogy a floridai magyarok ismerték és szerették, nagyon egyedül lehetett, nagyon elszomoríthatta az anyaország mostoha bánásmódja, amit soha nem értettem. Nem értem, miért hallgatnak róla mérvadó nagy íróink. Nem volt egyetlen Petőfi sem, aki önzetlenül üdvözölte volna: olvastam, író-társ, olvastam könyvedet!

– *Nyelvészként hogyan vélekedik Wass Albert írói nyelvéről? Sokan azt is felrötták neki, hogy túlságosan is egyszerű, közérthető nyelven ír.*

– Az biztos, hogy Wass Albert nem posztmodern író, hanem klasszikus. Kívül és felül áll mindenféle csoportosuláson, divaton.

Létezik egy bizonyos izlésterror is, de ennek nem kell feltétlenül behódolni. Divat, amely előbb-utóbb elmúlik. A tudományban is megfigyelhető a párhuzam: némelyek kijelentik, hogy mit szabad kutatni, milyen módszerrel és milyen nyelvezettel. Ilyen környezetben, a mesterkélt kultusza közepette nagyon nagy érdem, ha valaki természetesen, közérthetően ír.

Manapság léteznek olyan írók – sőt ez a „trend” –, akik nem azért írnak, hogy olvassák,

megértsék, befogadják őket, hogy reagáljanak, válaszoljanak gondolataikra, hanem maguknak írnak. Nem a kommunikációért. Szerintük az irodalom nem a kommunikációért van, hanem csak van, nem érdekes a valóság, a gondolat, a szöveg a szövegért él. Legyenek, de hagyják békén az embereket, s ne csodálkozzanak, hogy könyveik eladhatatlanok, s talán még a kritikusok sem olvassák őket.

Én hiszek abban, hogy az emberek választ várnak a könyvektől, akár magánéleti, akár vallási, akár közéleti problémáikra, az életet akarják látni az irodalomban. S Wass Albert nagyon is az életről ír. Nem akármilyen életről. Az elhallgatott életről.

Regényeit nem lehet letenni. Miért? Mestere a történetmondásnak, mindegyik könyve egy izgalmas emberi sors. Mestere a jellemformálásnak: alakjai plasztikusak, akár a vitatkozó mókusról, akár a honalapító Buzátról, Nucáról, a kis román lányról, Tánczos Csuda Mózsiról, akár Dombi-Dombolov komisszár elvtárs úrról mesél nekünk. Mestere a tájleírásnak, mestere a nyelvnek, mindent tud a tragikumtól az iróniáig.

– *Milyen sajátosságai vannak Wass Albert nyelvezetének?*

– Stílusát jellemzi a beszélt nyelv beemelése az irodalomba, a sajátos tájleírások, a jellegzetes hasonlatok, a csak rá jellemző szavak és kifejezések, archaizálás (történelmi regényeiben) és az erdélyiességek, transzszilvanizmusok.

– *Csalódásként élte meg, hogy A Nagy Könyv*

szavazáson egyetlen Wass Albert-kötet sem került a legnépszerűbb 12 kötet közé, vagy az is elégtétel, hogy három is jelen volt a százas listán?

– Nagyon örültem, hogy három könyve is bekerült az első százba, ez az emberek véleménye volt, nem a szervezőké, nem a nyilatkozóké. Sok nagy-nak tartott könyvet, a hivatalos kritika által futtatott művet előzött meg. A közvéleményt az első szavazás után már a televízió erősen befolyásolta: meg kellene vizsgálni, kik, milyen érdekeltségű és izlésű emberek nyilatkoztak többségben. Én azon döbbenem meg leginkább, hogy ezen a szinten – amikor az igazi értékekről kellett volna beszélni – hányan igyekeztek előtérbe tolni Rejtő Jenőt, akinek könyveit strandra való jó olvasmánynak tartom, de Móriczcal, Mórával, Máraival, Gárdonyival és a többi nagysággal hogyan lehet egy lapon említeni? Azon is fel vagyok háborodva, hogyan került be a *Micimackó* az első tizenkettőbe. Az egész *Micimackó*-kultusz túl van lihegve. Tegyük már mellé az *Erdők könyvét* vagy a *Tavak könyvét*!

– *Egyre többen kutatják Wass Albert életét, munkásságát. Ön szerint milyen fehér foltok vannak még, amelyekkel érdemes lenne foglalkozni?*

Részletesen fel kellene tárnai az életét, pontosan azért, hogy tisztázzák a vádak alól. Döbbenetes,

hogy a román állam által kimondott halálos ítéletet még mindig nem semmisítették meg, holott a per koncepció volt. Hazai elítélői is mereven ragaszkodnak ehhez az állásponthoz, ezért nem kaphatott szobrot Budapesten. Nem is olvassák, nem is ismerik, csak „hallották”, „mondták”, hogy ezt az embert nem szabad beengedni a nemzeti pantonba. Előítéletekről van szó, amelyek számomra felfoghatatlanok. A retorikában az érvelési hibák között tanítják az „ad personam” érvelést, vagyis a személyeskedést. A politikai vitákban állandóan jelen van, a vitázó fél kifogy az érvekből, s rátér a személy támadására: igen, megcsalta a feleségét, otthagya a családját, gyanúsán gyarapodott a vagyona stb. Sajnos az irodalmi kritikában is gyakori ez az érvelés: rossz az illető költészete, mert erkölcstelen a magánélete. Minden magyartanárral találkozok ezzel a problémával, s tizennyéves gyermekem tanítványait meg kell arról győznie, hogy Ady nagy költő, hiába mondanak rá otthon a „jól értesült” szülők mindenfelét. Pontosan ez a helyzet Wass Alberttel is, ráadásul a vádak nem igazak. A mentalitás viszont ijesztően azonos: primitív és gonosz.

Össze kell gyűjteni minden művét, sok van még kéziratban a családnál és a barátoknál, sok lappang a régi folyóiratokban. Rengeteg írása van különféle emigrációs kiadványokban, ezeket is fel kellene térképezni. Külön kellene elemezni politikai írásait, ezekkel még nemigen mertek foglalkozni. Azután munkásságát az erdélyi irodalom áramlataiban is el kellene helyezni. Stílusát, nyelvezetét is alaposabban fel kellene tárnai. Stílusa népi gyökerű, de ragyogóan él az iróniával is, nagyszerű a humora – erről nem sok szó esett eddig.

Egyszer amerikai katonák vették körül a Bajorerdőben, amikor egy fatuskón *A funtineli boszorkányt* írta, pontosabban: kopogtatta régi gépén. A kérdésre, ki ő, ezt válaszolta akkori legjobb angol tudása szerint: „I am the Hungarian Shakespeare”. Wass Albert tréfának szánta a Shakespeare-rel való összehasonlítást, de tény, hogy sok igazság van benne: ugyanolyan gazdagon, könnyedén és színesen árad belőle a szó, mint az angol mesterből. És számára is a sorsok fontosak. Azt mondják, hogy valóban könnyen írt, életeleme, létszükséglete volt az írás. „Stílusa olyan természetes, mint a lélegzetvétel: a szelleme éppoly kevésbé nélkülözhető, mint a levegő” – írta róla Németh László. Ez a lényeg, minden más mellékes.

Fábián Tibor

Adamikné dr. Jászó Anna

1942-ben született, az egyetem elvégzése után 9 évig gimnáziumban tanított, majd 23 évig a Budapesti Tanítóképző Főiskolán. Később az ELTE magyar nyelv- és irodalomtudományi tanszékének vezetője lett. Kutatási területei: magyar nyelvészet, az olvasástanítás elmélete és gyakorlata. Alkotó szerkesztője az Integrált magyar nyelvi és irodalmi programnak, mely az 1–12. évf. számára összehangoltan és gondosan felépített szerkezetben tanítja az anyanyelvet és az irodalmat, s ebben az *Ábécéskönyv* és az *Édes anyanyelvünk* c. tankönyvek társszerzője. A Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Társaság, az Anyanyelv- és Irodalomtudományi Szövetség, az MTA Magyar Nyelvi Bizottságának tagja.

Hírek – Események

Németh Géza-emlékdíj

A csíkszeredai református templomban ünnepi istentisztelet keretében emlékeztünk meg a Magyar Kultúra Napjáról. A református egyházközség tagjai mellett jelen voltak a csíkszeredai unitárius hívek is. **Solymosi Alpár** unitárius lelkész hirdetett igét. A Magyar Kultúra Napját **Zsigmond Barna Pál**, a csíkszeredai Magyar Konzulátus főkonzulja méltatta, beszédében hangsúlyozta: ne hagyjuk, hogy a napjainkban tapasztalható bábeli zűrzavar eluralkodjon életünkben. „A 21. század magyar kultúrájának az ősök tiszteletére, a másik ember megbecsülésére, a szeretet és a szabadság rendjére kell felépülnie. Nemzeti himnuszunk pedig maradjon meg örökké szívből jövő, legmélyebb imádságunk” – mondta a főkonzul. Ezután került sor a „Németh Géza-emlékdíj” átadására

(Az emlékdíjat a 2000-es esztendőől kezdődően évente olyan pedagógusnak és az általa választott tanítványnak ítélik oda, aki tevékenységével maradandóan hozzájárult a nemzeti öntudat és megmaradásunk erősítéséhez.)

Ebben az esztendőben **Böjte Lídia**, Szászrégenben dolgozó magyar szakos tanár (a Kemény János Kulturális Egyesület elnöke) érdemelte ki az elismerést, valamint tanítványa, a Kolozsvári Református Kollégium IX. osztályos tanulója, **Bíró Anna**. A tanárnő 35. éve pedagógusi pályája és közművelődési tevékenysége beteljesüléseként fogadta a kitüntetést. A díjazottaknak Zsigmond Barna Pál főkonzul és Szarka Gábor konzul átadta a Csíkszeredai Magyar Főkonzulátus ajándékát. Az ünnepi istentisztelet az Unitárius Egyházközség Dalkörének (Csudakórus) műsorával zárult.

Forró Miklós

Elhunyt Hegedűs Loránt

Életének 83. évében január 26-án elhunyt **Hegedűs Loránt** református lelkész, teológus, a Dunamelléki Egyházkerület nyugalmazott püspöke.

Hegedűs Loránt 1930. november 11-én született Hajdúnánáson. Érettségi után, 1949 és 1954 között a budapesti Református Teológiai Akadémián folytatta tanulmányait. 1954–55-ben Bicskén, majd 1956 és 1958 között a budapesti Kálvin téri gyülekezetben volt segédlelkész. Az 1956-os forradalom idején vállalt szerepe miatt el kellett hagynia a fővárost, ezután Nagykőrösön, Monoron, Komlón, Alsónémediben volt segédlelkész. 1963-tól két évtizeden át a bukovinai székely Hidas gyülekezetének, 1983-tól 1996-ig a budapesti Szabadság téri Református Egyházközségnek volt lelképásztora. 1991–1997 között a Magyarországi Református Egyház Zsinatának lelkési elnöki

tisztét töltötte be, 1991-től 2002-ig a Dunamelléki Egyházkerület püspöke volt.

1996 és 2004 között a budapesti Kálvin téri Református Egyházközség lelkésze. 1995-ben megválasztották a Magyar Református Egyházak Tanácskozó Zsinatának ügyvezető elnökévé. 1991-től a Magyar Reformátusok Világszövetségének tiszteletbeli elnöke, 1998-tól pedig a Magyar Út Körök tiszteletbeli elnöke volt.

1993-ban a Veszprémi Egyetem címzetes egyetemi tanára lett, 1999 és 2003 között a budapesti Károli Gáspár Református Egyetem egyetemi tanára, majd tiszteletbeli professzora. Kolozsvárott avatták díszdoktorrá. Előadásokat és igazságszolgálatokat tartott a határon túli magyarság körében, többek között Torontóban, Bazelben, New Yorkban, Los Angelesben, Párizsban, Londonban, Sydneyben, Kolozsvárott. Számátalan teológiai és irodalmi mű alkotója volt.

Járjunk Krisztussal a világban!

Egyetemes imahét Kézdivásárhelyen

A Kézdivásárhelyi Egyházközségben az egyetemes imahét nyitó áhítatán a házigazda, **Beder Imre** lelképásztor szolgált. Igehirdetésében többek között rávilágított arra, hogy a társadalmi különbségek ellenére mindannyian Isten gyerekei vagyunk.

Az istentisztelet végén megtudtuk, hogy az imahéten a környékünkön új szolgálati helyükre került lelképásztorok lesznek a meghívottak. Hétfőn **Szász István Gergely**, az új bitai lelképásztort hallhattuk. Kedden a lécfalvi lelképásztor, **Péter Barna** hirdette Isten Igéjét. Az igehirdetés során rádöbbenhettünk arra, hogy az Élet egy átmenet, az embertársunkkal való egy úton járás nem mindig azonos az együtt haladással és fontos, hogy az úton való járásunkból ne felejtjük ki Urunkat. Szerdán **Gáspár Erika** szörcei lelképásztor arra próbált rávezetni bennünket, hogy Istennek mindenivel célja van a világban. Nincs haszontalan

élet. Isten tudja, hogy mi történik az emberrel, Ő mindent lát. Szeretetteljes akarata, hogy tisztuljon meg a látásunk. Itt a lehetőség, hogy újra lássunk. A meggyógyított világtalan boldog emberré vált, mert Istennel járó, új életet kapott. Csütörtökön **Györgyi Zsolt**, az új maksai lelképásztor hirdette Isten Igéjét. A prédikációban hangsúlyozta: ne feledjük, Jézus Krisztus szeretettel halmoz el minket. Merjünk krisztusi életet élni, merjünk együtt járni vele a világban. Pénteken **Orbán Judit** vajnafalvi lelképásztor, szombaton **Derzsi György** lisznyói lelképásztor igehirdetéseit hallgathattuk. Vasárnap este **Váncza Lajos**, az új papolci lelképásztor szolgált, aki az igére hivatkozva, az úton való örömteli előrehaladásra bátorított, hisz Isten azt akarja, hogy az öröm mindig ott legyen az életünkben.

Az egy hét alatt rengeteg lelki táplálékban volt részünk, töltekezhettünk a vendég lelkészek által hirdetett igékkel, továbbá a nőszövetségi tagok szavatai, a református dalárda énekszámait, vasárnap este szeretetvendégséggel zártuk a hetet.

Papp Gyöngyike

A Sepsiszentgyörgyi Diakónia Keresztyén Alapítvány ezúton is köszönetét fejezi ki a Sepsiszentgyörgy Belvárosi Egyházközségnek a gondozóotthonunk építésére felajánlott adományért.

Köszönjük a 2012. november 11-i, vasárnapi gyülekezeti perselypénzt, a 657 lejes adományukat, valamint a karácsonyi ünnepkör alkalmával templomba visszahozott, egyéni adománybögrében levő, összesen 2287 lejes adományt.

A Diakónia ápolóotthonának felépítésére folytatjuk a megkezdett gyűjtést, meghívásra szívesen bemutatjuk terveinket más gyülekezeteknek is, mert bízunk abban, hogy sok rászoruló számára jelent majd méltó öregkori gondoskodást és hajlékot. Isten gazdag áldását kérjük az adakozó gyülekezeti tagok életére!

Erdélyi Református Kalendárium 2013

A rejtvénypályázat nyertesei

A 2013-as Református Kalendáriumban megjelent rejtvények megoldásai a következők:

1. *Ha Isten velünk, kicsoda ellenünk?* 2. *Négyszázötven éves a Heidelbergi Káté.* 3. *Két-száz éve született Richard Wagner.* 4. *Tegyetek tanítványokká minden népeket.*

A megoldásokat helyesen megfejtők közül az alábbi személyek nyertek 2013-as református zsebnaptárt:

Schmutzer István (Szászfenes)
Antal Elza (Eresztevény)
Boros János (Kisköved)
Kolcsár Andrea (Kalotaszentkirály)
Kovács Klára Ildikó (Négyfalu)
Bálint Árpád (Magyargyerőmonostor)
Veres István (Kolozsvár)
Bandi Margit (Brassó)
Réthi József (Páva)
Szatmári Gizella (Csíkszereda)
Sándor István (Radnót)
Szabó Eszter (Kolozsvár)
Szombati Attila (Marosvásárhely)
Illyés Árpád (Szászrégen)

A Misztótfalusi Kis Miklós Sajtóközpont gondozásában megjelent zsebnaptárt irattérjünk postázta a beküldött borítékon feltüntetett postacímekre.

ISSN-1223-8848

ÜZENET

Az Erdélyi Református Egyházkerület gyülekezeti lapja
A szerkesztőség címe: 400079 Kolozsvár
Király utca (str. I. C. Brătianu) 51. sz.
Telefon: 0264/599 800
Fax: 0264/595 104
Drótposta: uzenet@reformatus.ro
Honlap: <http://uzenet.reformatus.ro>
Főszerkesztő: Somogyi Botond
Kéziratot nem örzünk meg és nem küldünk vissza.
A lapban megjelent cikkek nem feltétlenül a szerkesztőség véleményét tükrözik.

Készült az Erdélyi Református Egyházkerület Misztótfalusi Kis Miklós Sajtóközpontjának nyomdájában.
Felelős vezető: Dávid Zoltán
Olvasószerkesztő: Sztranyiczki Mihály
Műszaki szerkesztő: Bálint Lajos
Tördelés: Czirmay Ágnes